

Sygn. akt IV Ca 552/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca – SSO Małgorzata Michalska

Sędziowie SSO Waclaw Banasik (spr.)

SSO Joanna Świerczakowska

Protokolant st. sekr. sąd. Katarzyna Gątarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 października 2016 r. w P.

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa - Starosty (...)**

przeciwko **J. D.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 4 lutego 2016 r.

sygn. akt I C 738/15

1. oddala apelację;
2. zasądza od J. D. na rzecz Skarbu Państwa – Starosty (...) kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za II instancję.

W. B. M. J. Ś.

IV Ca 552/16

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa – Starosta (...) wniósł o zasądzenie od pozwanego J. D. kwoty 24.066,50 zł z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 23.761,83 zł od dnia 7 maja 2014 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 304,67 zł od dnia wniesienia pozwu, tj. 22 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty

oraz obciążenie go kosztami procesu, w tym zasądzenie na rzecz powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Nakazem zapłaty z dnia 20 listopada 2014 r. wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy w Ciechanowie w sprawie I Nc 3589/14 uwzględnił powództwo w całości.

Pozwany J. D. wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, wnosząc o oddalenie powództwa. Na wypadek uwzględnienia powództwa pozwany J. D. wniósł o rozłożenie należności na raty. Wniósł ponadto o zasądzenie na jego rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie wyrokiem z dnia 4 lutego 2016 r. w sprawie I C 738/15 zasądził od pozwanego J. D. na rzecz powoda Skarbu Państwa – Starosty (...) kwotę 24.066,50 zł z tym, że:

- kwotę 23.761,83 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 7 maja 2014 r. do dnia zapłaty;

- kwotę 304,67 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty;

zasądził od pozwanego J. D. na rzecz powoda Skarbu Państwa – Starosty (...) kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa -Sądu Rejonowego w Ciechanowie od pozwanego J. D. kwotę 1.204 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu

Podstawę orzeczenia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

J. D. jest wieczystym użytkownikiem nieruchomości, położonej w C., składającej się z działek oznaczonych numerami (...) oraz właścicielem budynków i budowli, stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności. J. D. przysługuje udział w prawie wieczystego użytkowania działek oraz prawie własności budynków w wysokości 7517/10000 nabyty w dniu 23 lipca 1997 r. oraz udział w wysokości 48/10000 nabyty w dniu 31 grudnia 2012 r.

Pismem z dnia 21 lutego 2013 r. Skarb Państwa – Starosta (...) zawiadomił J. D. o wysokości i terminie płatności obowiązujących opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego działek w związku z nabyciem przez niego udziału w wysokości 48/10000, wskazując, że opłata roczna wynosi 27.555,42 zł, a podwyżka opłaty rozłożona jest na 3 części: 19.968,24 zł płatne od 1 stycznia 2013 r., 23.761,83 zł płatne od 1 stycznia 2014 r. oraz 27.555,42 zł płatne od 1 stycznia 2015 r. J. D. nie złożył w ustawowym terminie wniosku do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w C. o ustalenie, że aktualizacja opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości jest nieuzasadniona lub jest uzasadniona w innej wysokości.

J. D. nie zapłacił opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości w wysokości 23.761,83 zł za 2014 r.

Pozwany J. D. w sprzeciwie od nakazu zapłaty podniósł zarzut dotyczący prawidłowości ustalenia wartości nieruchomości w operacie szacunkowym, stanowiącej podstawę określenia opłaty rocznej i w konsekwencji wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego w zakresie wycen nieruchomości. Postanowieniem z dnia 4 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy oddalił wniosek pozwanego J. D. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego, mając na uwadze, że pozwany J. D. nie zakwestionował w ustawowym terminie wysokości opłaty rocznej.

W ocenie Sądu Rejonowego, powództwo zasługuje na uwzględnienie w całości, stosownie do art. 238 k.c.

Wskazując na regulacje prawne zawarte w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, Sąd I instancji uznał, że pozwany J. D. nie zakwestionował wysokości opłaty rocznej w trybie przewidzianym tą ustawą, a zatem zobowiązany jest do zapłaty opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości w wysokości wynikającej z pisma Skarbu Państwa – Starosty (...) z dnia 10 grudnia 2012 r. wypowiedzianego dotychczasową wysokość tej opłaty. Niewątpliwie, pozwany J. D. nie miał możliwości zakwestionowania wysokości opłaty rocznej zmienionej wypowiedzeniem z dnia 10 grudnia 2012 r., gdyż oświadczenie w tym zakresie zostało złożone poprzedniemu użytkownikowi wieczystemu. Należy jednak zauważyć, że niniejszy proces dotyczy opłaty rocznej za 2014 r.

Zgodnie z art. 77 ust. 3 cyt. ustawy, aktualizacji opłaty rocznej dokonuje się z urzędu albo na wniosek użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej, na podstawie wartości nieruchomości gruntowej określonej przez

rzeczoznawcę majątkowego. Co do zasady zatem dopuszczalny jest wniosek użytkownika wieczystego o dokonanie aktualizacji opłaty rocznej; aktualizacja może jednakże dotyczyć jedynie opłaty rocznej przyszłej a nie prowadzić do zmiany wysokości opłaty rocznej już wymagalnej, jak w sprawie niniejszej. Pozwany J. D. miał zatem możliwość złożenia w 2013 r. wniosku o dokonanie aktualizacji opłaty rocznej na przyszłość tj. począwszy od 2014 r. Był już od wielu lat wieczystym użytkownikiem nieruchomości, a zatem miał świadomość wynikających w tym zakresie obciążeń z tytułu opłaty rocznej.

Pozwany J. D. nie złożył wniosku w trybie art. 71 ust. 4 cyt. ustawy o ustalenie innego terminu zapłaty, zgodnie bowiem z tym artykułem, właściwy organ, na wniosek użytkownika wieczystego złożony nie później niż 14 dni przed upływem terminu płatności, może ustalić inny termin zapłaty, nieprzekraczający danego roku kalendarzowego.

Odnosząc się do zarzutu pozwanego J. D. niewzwania go do zapłaty należności z tytułu opłaty rocznej przed terminem wymagalności, wskazać należy, że zgodnie z art. 71 ust. 4 cyt. ustawy opłaty roczne wnosi się przez cały okres użytkowania wieczystego, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, z góry za dany rok. Brak jest zatem po stronie uprawnionego obowiązku do dodatkowego wzywania zobowiązanego do uiszczenia opłaty czy też ustalenia, że odsetki ustawowe w przypadku opóźnienia przysługują dopiero od dnia zapłaty określonego w wezwaniu do zapłaty. Termin zapłaty opłaty rocznej jest ustalony ustawowo; uregulowanie to ma charakter bezwzględny, obowiązujący bez względu na wiedzę użytkownika wieczystego. Ponadto pozwany J. D., pismem z dnia 21 lutego 2013 r., w związku z nabyciem udziału w prawie wieczystego użytkowania działek i prawie własności budynków i budowli, stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności, został pouczony przez powoda Skarb Państwa – Starostę (...) o wysokości i terminach płatności opłaty rocznej. Brak jest także po stronie uprawnionego obowiązku do dodatkowego wzywania zobowiązanego do uiszczenia opłaty czy też ustalenia, że odsetki ustawowe w przypadku opóźnienia przysługują dopiero od dnia zapłaty określonego w wezwaniu do zapłaty. Termin zapłaty opłaty rocznej jest ustalony ustawowo; uregulowanie to ma charakter bezwzględny, obowiązujący bez względu na wiedzę użytkownika wieczystego. W związku z powyższym żądanie powoda Skarbu Państwa – Starosty (...) zapłaty odsetek ustawowych od dnia 1 kwietnia 2014 r. uznać należy za zasadne (art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c.).

Odsetki od zaległych odsetek orzeczono w oparciu o przepis art. 482 § 1 k.c. Powód skapitalizował odsetki ustawowe za opóźnienie od opłaty rocznej na dzień 6 maja 2014 r. za okres od dnia 1 kwietnia 2014 r. do dnia 6 maja 2014 r. i wniósł o ich zasądzenie od dnia wytoczenia powództwa.

Sąd rejonowy uznał również, że powodowi przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty należności głównej za okres od dnia 7 maja 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości wynikającej z art. 481 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2016 r., zaś za okres od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości wynikającej w art. 481 k.c. w brzmieniu określonym przepisem art. art. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw oraz odpowiednio od kwoty skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie za okres od dnia wytoczenia powództwa do dnia 31 grudnia 2015 r. w wysokości wynikającej z art. 481 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2016 r., zaś za okres od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty w wysokości wynikającej w art. 481 k.c. w brzmieniu określonym przepisem art. art. 2 pkt 2 lit. a i b ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw. Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 stycznia 2016 r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, poczynając od dnia 1 stycznia 2016 r. wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie wynosi 7% w stosunku rocznym.

O zwrocie kosztów zastępstwa procesowego Sąd Rejonowy orzekł stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c., obciążając pozwanego J. D. kosztami procesu poniesionymi przez powoda Skarb Państwa – Starostę (...) tj. zwrotem kosztów zastępstwa procesowego według stawki określonej w przepisach rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Ponieważ powód Skarb Państwa – Starosta (...), stosownie do art. 94 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie ma

obowiązku uiszczania opłat, Sąd Rejonowy nakazał ściągnąć od pozwanego J. D. kwotę 1.951 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu (art. 113 ust.1 cyt. ustawy w zw. z art. 98 k.p.c.).

Sąd I instancji nie uwzględnił wniosku pozwanego J. D. o rozłożenia świadczenia na raty. Stosownie do art. 320 k.p.c. w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. W niniejszej sprawie pozwany ograniczył się jedynie do złożenia wniosku o rozłożenie świadczenia na raty lub odroczenie terminu płatności w sprzeczności od nakazu zapłaty, uzasadniając go ogólnikowo narażeniem jego i jego bliskich na niepowetowaną szkodę. Sąd Rejonowy miał na uwadze, że pozwany nie podjął żadnych rokowań z powodem w tym zakresie, nie wykazał, iż jego jest tak szczególna, aby uzasadniała rozłożenie świadczenia na raty.

Apelację od tego wyroku złożył pozwany J. D.. Zarzucił on Sądowi Rejonowemu

- naruszenie przepisu art. 227 k.p.c. przez niedopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego rzeczoznawcy majątkowego na okoliczność ustalenia wartości nieruchomości,
- naruszenie art. 320 k.p.c. przez nierozłożenie zasądzonej kwoty na raty.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Z przytoczonych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku unormowań, zawartych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, a dotyczących możliwości kwestionowania wysokości opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste wynika, że ustawodawca przewidział dwustopniową procedurę rozstrzygania sporów o zasadność aktualizacji opłaty rocznej. Sprawy te zostały przekazane do rozstrzygania w postępowaniu administracyjnym, prowadzonym przez samorządowe kolegia odwoławcze przy odpowiednim zastosowaniu przepisów kodeksu postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących odwołań i zażaleń (art. 79 ust. 4 u.g.n.), a dopiero po zakończeniu tego postępowania strona może żądać rozstrzygnięcia sporu przez sąd powszechny; uprawnienie to realizuje przez wniesienie sprzeciwu od orzeczenia kolegium. Przyjęte rozwiązanie stwarza stan przejściowej niedopuszczalności drogi sądowej, postępowanie sądowe bowiem może toczyć się dopiero po wydaniu orzeczenia przez samorządowe kolegium odwoławcze i wniesieniu przez właściwy organ lub użytkownika wieczystego sprzeciwu, w wyniku którego orzeczenie kolegium traci moc, a wniosek, który zainicjował postępowanie administracyjne zastępuje pozew (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 marca 1996 r., K 11/95, OTK Zb.Urz. 1996, nr 2, poz. 9, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., IV CSK 326/07, nie publ. i z dnia 23 września 2009 r., I CSK 45/09, nie publ. oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2011 r., III CZP 3/11, OSNC 2011, nr 12, poz. 138). Tymczasem pozwany chciałby, aby w niniejszym postępowaniu, Sąd, z pominięciem wyżej wskazanej drogi, sam ustalał podstawy wysokości opłaty. Jest to działanie niedopuszczalne, powodujące obejście bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa. Dlatego oddalenie przez Sąd I instancji wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego było w pełni uzasadnione.

Zgodnie z ugruntowanym poglądem Sądu Najwyższego, przepis art. 320 k.p.c., mimo umiejscowienia go wśród przepisów postępowania, ma charakter materialnoprawny, ponieważ modyfikuje treść łączącego strony stosunku cywilnoprawnego, w odniesieniu do sposobu i terminu spełnienia świadczenia przez pozwanego i w tym zakresie jest konstytutywny. W przepisie tym zawarta została szczególna zasada wyrokowania, dająca sądowi możliwość zasądzenia zgłoszonego przez powoda roszczenia z uwzględnieniem interesu pozwanego w zakresie czasu wykonania wyroku. Sąd podejmuje z urzędu lub na wniosek pozwanego decyzję o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty, po stwierdzeniu, że przemawiają za tym, ujawnione w sprawie, szczególnie uzasadnione wypadki, leżące po stronie pozwanego.

W niniejszej sprawie pozwany, na etapie postępowania przed Sądem I instancji ograniczył się do złożenia wniosku o rozłożenie należności na raty, a w apelacji powtórzył ten wniosek, nie przedstawiając jednak żadnych okoliczności wskazujących na wystąpienie przesłanek pozwalających na zastosowanie art. 320 k.p.c.

Sąd Okręgowy podziela wyrażony przez Sąd Rejonowy pogląd, że ustanowiona w art. 320 k.p.c. norma ma charakter wyjątkowy, gdyż może być zastosowana jedynie w szczególnie uzasadnionych wypadkach. W zasadzie chodzi o okoliczności dotyczące pozwanego dłużnika, jego sytuację osobistą, majątkową, finansową, rodzinną, które powodują, że nierealne jest spełnienie przez niego od razu i w pełnej wysokości zasądzonego świadczenia. Przyjmuje się np., że za zastosowaniem omawianego przepisu przemawia sytuacja, w której pozwany uznaje powództwo i podnosi, że nieuregulowanie długu jest spowodowane wyłącznie jego złą sytuacją majątkową. Okoliczności rozpoznawanej sprawy nie uzasadniają tak znaczącego uprzywilejowania pozwanego kosztem powoda. Co więcej, nie wskazują na istnienie po stronie dłużnika, woli dobrowolnej spłaty zadłużenia na rzecz wierzyciela, a jedynie na chęć odłożenia w czasie konieczności uregulowania zobowiązań – sprawa dotyczy należności za 2014 r.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację. Orzeczenie o kosztach procesu za II instancję znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. Pozwany jako przegrywający winien powodowi zwrócić poniesione przez niego koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym – wynagrodzenie pełnomocnika, wyliczone na podstawie § 2 pkt 5 i § 10 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Małgorzata Michalska

Joanna Świerczakowska Waclaw Banasik